

Aistear

Creatchuraclam na Luath-Óige
The Early Childhood Curriculum Framework

**Eispéiris foghlama le
haghaidh suíomhanna baile**

Eispéireas foghlama 1: Fréamhacha Nua-Shéalainne Jack**Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht: Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 5****Aoisghrúpa:** Leanaí óga agus leanaí**Suíomh:** Sa bhaile agus feighlíocht linbh

Léann Luke scéal do Jack (5½ bliain d'aois) agus dá dheirfiúr óg Kate (16 mhí) gach oíche sula dteanna siad a chodladh. De réir mar a luíonn siad isteach le Daidí, cuidíonn Kate na leathanaigh a chasadh agus síneann a méar i dtreo na gcarachtar is fearr léi. Is breá léi leabhair flapaí agus d'inis Luke d'fheighlí Kate, Mags, faoi seo nuair a thosaigh Mags ag tabhairt aire di cúpla mí ó shin. Tá roinnt de na leabhair seo ag Mags agus is breá le Kate suí ar bhaclainn Mags ar an suíochán sa ghairdín agus breathnú orthu.

D'inis Luke do Mags freisin i dtaobh na spéise atá ag Jack i leabhair, go háirithe leabhair spóirt. Is as an Nua-Shéalainn do Luke agus is breá leis féin agus le Jack léamh os ard faoi rugbaí. Mhúin Jack do leanaí eile ag teach Mags conas rugbaí a imirt, agus cúpla seachtain ó shin shocraigh Luke go rachadh Mags agus na ceithre leanbh eile a dtugann sí aire dóibh chuig cluiche rugbaí sa scoil áitiúil. Chomh maith leis sin cheannaigh sí dhá leabhar faoin Nua-Shéalainn mar go bhfuil Jack agus a theaghlach ag beartú cuairt a thabhairt ar mhamó agus ar dhaideo ansin an samhradh seo chugainn. Tá a lán á fhoghlaim ag Mags agus na leanaí eile faoin Nua-Shéalainn. Tá siad ag fáil amach faoin aimsir ann, faoi na spóirt a imríonn siad, faoin mbia a itheann siad, agus na cineálacha feirmeacha atá acu. Tá siad á gcur i gcomparáid freisin leis an sráidbhaile i gContae Thiobraid Árann áit a bhfuil cónaí orthu. Tá na leanaí sceitimíneach faoi Jack a bheith ag dul ar eitleán mór. Tá siad ag tógáil eitleáin cosúil leis i seomra súgartha Mags. Tá an t-eitleán bréige seo ollmhór!

Ábhar Machnaimh: Conas is féidir liom spéis na leanaí a spreagadh chun cur lena bhfoghlaim agus a bhforbairt, agus chun a bhféiniúlacht a dhaingniú?

Eispéireas foghlama 2: Buille an druma**Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 2****Aoisghrúpa: Mamailínigh****Suíomh: Cúram lae baile lánaimseartha agus páirtaimseartha (creis)**

Bhog Gloria go hÉirinn ón Nigéir Thuaidh trí bliana ó shin. Labhraíonn sí Béarla agus tugann sí cúnaimh i seomra na mamailíneach ar mhaidin Mháirt gach dara seachtain. Tá a garmhac Lee (2½ bliain d'aois) ag freastal ar an gcreis ó mhí Mheán Fómhair i leith. Gach uair a thugann sí cuairt ar an gcreis, tugann Gloria léi rud éigin ón Nigéir Thuaidh ionas gur féidir leis na leanaí é a fheiceáil, súgradh leis agus foghlaim faoi. Tá taithí ag Lee ar na nithe seo. Thug sí léi druma Afracach lá amháin. Sheinn sí an druma agus í ag casadh amhrán Afracach agus rinne an chuid eile den chomhluadar bualadh bos le buille an druma. Rinne Lee agus roinnt dá chairde aithris ar roinnt de na focail agus na frásaí. Rinne na leanaí iarracht ina dhiaidh sin an druma a sheinn iad féin. Ba mhaith le Gloria roinnt cluichí a imirt lasmuigh leis na mamailínigh an chéad uair eile. Rinne Sorcha, an ceannaire seomra, roinnt nóiméad de na himeachtaí a thairdeadh ar fhístéip agus thaispeáin é seo do na leanaí nuair a bhí Gloria imithe abhaile.

?

Ábhar Machnaimh: Cad iad na bealaí ar féidir leis na tuismitheoirí agus na seantuismitheoirí a bheith páirteach in eispéiris a shaibhriú do na leanaí?

Eispéireas foghlama 3: Ag tacú le mo fhoghlaim**Téama: Cumarsáid, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 2****Aoisghrúpa: Leanaí****Suíomh: Sa bhaile agus rang na naíonán (bunscoil)**

Tá Kara (4 bliana d'aois) i rang na naíonán sóisearach. D'fhág a tuismitheoirí an scoil agus iad óg. Tá deacrachtaí litearthachta acu agus tuigeann siad go bhfuil seo ina mhíbhuntáiste. Ba bhreá leo dá d'éireadh go maith le Kara ar scoil agus dá bhfaigheadh sí oideachas maith. Ach deir Kara nach maith léi an scoil. Cuireann an comhordaitheoir Pobail Teagmhála Baile is Scoile, Betty, cúnaimh ar fáil do Kara agus dá teaghlach. Iarrann Betty ar thuismitheoirí Kara labhairt leis an múinteoir, Iníon Nugent, agus molann sí cúpla ceist ar féidir leo iad a chur ar an múinteoir. Iarrann Iníon Nugent orthu cuidiú le Kara ar pé bealach is féidir leo. Molann sí go n-úsáidfidís leabhar pictiúr chun scéalta a léamh nó scéalta a insint di iad féin faoina dtréimhse ina leanaí. Is féidir leo pictiúir a tharraingt lena chéile sa bhaile agus labhairt ina dtaobh. Má tá am acu is féidir leo teacht isteach cúpla lá agus cuidiú sa seomra ranga.

Chuidigh Iníon Nugent le Kara ar scoil freisin trí fhiafraí di cad iad na leabhair is maith léi breathnú orthu agus a léamh ar scoil. D'fhreagair Kara, *leabhair mar gheall ar leanaí óga agus leanaí faoi éadaí maiseacha a chur orainn i dteach mo chara*. Úsáideann sí anois leabhair leis na topaicí seo go minic nuair atá scéalta á léamh aici do Kara agus dá cairde. Cuireann sí éadaí maiseacha agus frapaí cosúil le tiaraí, bábóga, bugaí agus málaí láimhe sa spás don súgradh samhlaíoch. Labhraíonn Iníon Nugent go minic le máthair Kara chun a fháil amach conas a leanfaidh siad leis an obair le chéile chun tacú le Kara sa bhaile agus ar scoil. Bíonn teagmháil idir Betty agus Iníon Nugent agus tuismitheoirí Kara freisin go rialta chun a chinntiú go mbíonn eispéiris dhearfacha ag Kara agus ag a teaghlach ar scoil.

Ábhar Machnaimh: Cad is féidir liom a dhéanamh chun tacaíocht agus uchtach níos fearr a thabhairt do thuismitheoirí áirithe?

Eispéireas foghlama 4: Iontráil oscailte – deiseanna cainte neamhfhoirmeálta

Téama: Folláine agus leas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 3**Aoisghrúpa: Mamailínigh agus leanaí****Suíomh: Sa bhaile agus seisiún naíonra**

Fáiltíonn Mina roimh na leanaí agus a dtuismitheoirí de réir mar a shroicheann siad an naíonra gach maidin. Dar léi, tá na cúig nóiméad teagmhála sin thar a bheith luachmhar. Sa tréimhse sin is féidir le tuismitheoirí a chur in iúl di más rud é gur mhaith leo comhrá a bheith acu léi i dtaobh a leanaí agus eagraíonn sí am a bheadh oiriúnach dóibh. Ag tús na bliana cuireann sí in iúl dóibh freisin gur féidir teacht uirthi ar an teileafón gach lá ó 1i.n. go dtí 1.30i.n. i gcás go mbeadh aon chúiseanna inní acu, nó chun plé a bheith acu mar gheall ar cé chomh maith is atá ag éirí leis an leanbh sa ghrúpa súgartha. Cuireann sí i gcuimhne dóibh go rialta ina thaobh seo, mar go gcuireann sé ar a suaimhneas iad má choinníonn sí i dteagmháil leo mar seo. Tugann gaolta nó feighlithe roinnt leanaí go dtí an naíonra iad, agus tá an cineál seo teagmhála an-luachmhar le haghaidh tuismitheoirí mar gur féidir leo glaoch a chur ar Mina le linn am lóin.

Thosaigh Mikie (2 bhliain 11 mhí d'aois) ag imirt i ngrúpa súgartha mí ó shin. Tá a mháthair, Lucy, an-chúthail agus déanann Mina iarracht ar leith comhrá a bheith aici léi uair sa tseachtain. Taispeánann Mina rud éigin do Lucy, cosúil le grianghraf de Mikie ag imirt nó pictiúr a tharraing sé. Baineann sí úsáid as seo chun uchtach a thabhairt do Lucy labhairt faoi Mikie. Fiafraíonn sí faoi rudaí is maith leis a dhéanamh sa bhaile agus tugann sí moltaí do Lucy maidir lenár féidir léi a dhéanamh chun cur leis an méid a fhoghlaimíonn sé sa suíomh.

Ábhar Machnaimh: Cad iad na straitéisí a d'fhéadfainn a úsáid chun cuidiú le tuismitheoirí a bheith níos muiníní labhairt liom faoina leanaí?

Eispéireas foghlama 5: An nuachtlitir**Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 3****Aoisghrúpa: Mamailínigh agus leanaí****Suíomh: Sa bhaile agus cúram lae lánaimseartha agus páirtaimseartha (naíolann)**

Chuir foireann na naíolainne Happy Start pacáiste fáilte ar fáil le haghaidh thuismitheoirí na leanaí nua. San áireamh sa phacáiste seo tá ráiteas misin na naíolainne agus eolas ar an gcaoi a dtacaíonn an fhoireann le foghlaim agus forbairt na leanaí. Chomh maith leis sin seolann siad abhaile nuachtlitir gach mí ionas go mbeidh a fhios ag na tuismitheoirí cad iad na hamhráin, scéalta agus gníomhaíochtaí atá ar siúl ag na leanaí. Bíonn na leanaí i mbun cinntí a dhéanamh i ndáil le cén t-eolas atá san áireamh. Seo a leanas sampla de nuachtlitir atá ar fáil i mBéarla, i bhFraincis agus i bPolainnis (príomhtheangacha dúchais na leanaí). Tá sé beartaithe ag an bhfoireann freisin teachtaireachtaí téacs a úsáid le haghaidh tuismitheoirí ar mian leo eolas a fháil faoi imeachtaí sa naíolann.

?

Ábhar Machnaimh: Conas is féidir liom tuilleadh eolais a roinnt le tuismitheoirí faoina bhfuil ar siúl ag a leanaí i mo shuíomh?

Féach an nuachtlitir ar an gcéad leathanach eile.

Bealtaine 2009

Rudaí Iontacha a Dhéanamh lena Chéile!

Naíolann Tús Maith: Mamailínigh shinsearacha agus leanaí réamhscoile

Ár lá amuigh sa choill!

Ba mhaith linn buíochas a ghabháil leis na tuismitheoirí go léir a tháinig linn ar ár dturas chuig coillte Ghleann Garaidh. Bhain gach duine an-taitneamh as an lá. Deir na leanaí gur bhain siad taitneamh ar leith as an turas ar an mbus agus as an bpícnic! Thaitin go mór leo a bheith ag léimneach sa lathach ina mbuataisí. Ó d'fhillomar ón turas bhíomar ag foghlaim faoi chrainn agus faoi bhláthanna a fhásann sa choill. Thosaíomar freisin ag foghlaim faoi mhil a dhéanamh mar gur aimsíomar coirceoga faoi cheilt i gcúinne na coille. Beidh an tUasal Mackey, a chuireann mil ar fáil le haghaidh na siopaí áitiúla, ag tabhairt cuairte ar an réamhscoil ar an 12 Meitheamh. Tabharfaidh sé leis mil agus taispeánfaidh sé físteip mar gheall ar bheacha. Ba bhreá linn dá mbeadh sibh in ann bheith linn ag 10r.n. ar an lá sin?

Tá grianghraif de thuras Ghleann Garaidh ar taispeáint sa phríomh-halla.

Am le haghaidh Tuilleadh Scéalta

Beimid ag dul ar cuairt chun na leabharlainne mar is gnách ar an Aoine dheireanach den mhí seo. Míle buíochas leis na tuismitheoirí a tháinig linn an mhí seo caite.

An bhfaca tú ár mbus?

Sa mhéid gur bhain na leanaí an méid sin taitnimh as an turas ar an mbus chuig Coill Ghleann Garaidh bheartaíomar ár mbus féin a dhéanamh. Táimid an-bhuíoch de Dhaid Darren a thug boscaí móra cairtchláir dúinn chun an obair seo a dhéanamh. Tar éis dianoire tá ár mbus ildaite féin againn le roth stiúrtha, bonnán agus suíocháin. Chun cur leis an bplé a bhí againn ar chórais iompair beidh máthair Ava, Nóra ag teacht isteach an tseachtain seo chugainn chun caint linn faoina post mar thiománaí bus scoile. Beidh roinnt mhaith de na leanaí ag taisteal ar an mbus sin nuair a thosóidh siad sa réamhscoil i mí Mheán Fómhair. Beidh Nóra anseo ag 10.30r.n. ar an Déardaoin 14 Bealtaine. Tá fáilte roimh chách bheith linn agus fanacht i gcomhair cupán tae/caife ina dhiaidh i seomra na dtuismitheoirí.

Rannta

Mar is eol daoibh cuirimid san áireamh i gcónaí rann nó dán inár nuachtlitir. An mhí seo d'iar na leanaí orainn focail an amhráin Timpeall Timpeall a chur ar fáil daoibh. Múinfidh siadsan na gníomhartha daoibh. Baint taitneamh as.

- Timpeall timpeall rothaí an bhus, rothaí an bhus, rothaí an bhus,
- Timpeall timpeall rothaí an bhus, rothaí ag casadh timpeall.
- Bíp, bíp, bíp ag adharc an bhus, adharc an bhus, adharc an bhus,
- Bíp, bíp, bíp ag adharc an bhus, géilligí don bíp bíp.

Cé aige/aici a bhfuil breithlá i mí Bealtaine?

Beidh Rarish Obert dhá bhliain d'aois ar an 1 Bealtaine.
 Beidh Sharon O'Brien trí bliana d'aois ar an 7 Bealtaine.
 Beidh Fiachra Long ceithre bliana d'aois ar an 15 Bealtaine.
 Beidh Kia Mihás cúig bliana d'aois ar an 17 Bealtaine.
 Tá súil againn go mbeidh breithlá sona agaibh go léir.

Dáta tábhachtach don dialann

Le linn an dá sheachtain tosaigh de mhí an Mheithimh tá súil againn bualadh leat agus le do leanbh ar feadh tamall gairid. Taispeánfaidh do leanbh a f(h)illteán ionas go bhfeicfidh tú cad a bhí á dhéanamh agus á fhoghlaim aige/aici le linn na bliana. Mura bhfuil an dáta agus an t-am feiliúnach duit, téigh i dteagmháil le Michelle, le do thoil, ar 084 6655437.

Eispéireas foghlama 6: Dialann laethúil Paul

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 5

Aoisghrúpa: Leanaí

Suíomh: Sa bhaile agus rang na naíonán (bunscoil speisialta)

Tá deacrachtaí measartha ginearálta foghlama ag Paul (5 bliana d'aois). Téann sé ar an mbus gach maidin chuig Scoil Speisialta *Holy Angels* atá seacht míle dhéag óna bhaile. Is annamh a thugann a thuismitheoirí cuairt air ar scoil toisc an achair fhada chun na scoile, agus mar sin coinníonn a thuismitheoirí agus a mhúinteoir dialann speisialta laethúil chun a chéile a choinneáil chun dáta ó thaobh conas atá ag éirí le Paul. Ciallaíonn sé seo gur féidir lena thuismitheoirí labhairt leis faoina dtarlaíonn ar scoil agus gur féidir leo athdhaingniú a dhéanamh ar a chuid foghlama sa bhaile. Ciallaíonn sé freisin gur féidir leis na cleachtóirí a chur san áireamh na nithe a tharlaíonn sa bhaile, mar go bhfuil sé deacair ar Paul é féin a chur in iúl.

Bhí Paul thar a bheith sceitimíneach nuair a fuair a theaghlach coileán nua. Scríobh a mháthair faoi seo sa dialann. Bhain an múinteoir úsáid as an eolas seo nuair a bhí a ghníomhaíochtaí á eagrú aici don tseachtain. Sread Paul go sceitimíneach nuair a bhí ainm an choileáin ar eolas ag Iníon O'Malley agus bhí an chuma air gur bhain sé an-taitneamh as scéal a léigh sí faoi mhadra caorach ar fheirm. Seo a leanas sliocht as dialann Paul.

Ábhar Machnaimh: *Cad iad na socruithe speisialta is féidir liomsa a dhéanamh chun eolas a roinnt le tuismitheoirí nach bhfeicim go minic?*

Fíor 2: Sliocht as dialann laethúil Paul

Feabhra 28

Hi Fiona

Níor chodail Paul go maith aréir. Bhí cuma mhaith air nuair a d'fhill sé ón scoil. D'ith sé a thae agus d'imíomar ag siúl leis ina chathaoir rothaí. Tháinig Toby, an coileán freisin. Bhí a fholcadh ag Paul mar is gnách agus léamar scéal dó ach ar chúis éigin bhí sé míshocair. Tá seans go mbeidh sé tuirseach ar scoil inniu. Tá fhios agam go bhfuilimse ar aon chuma!

Le dea-ghuí,
Aileen

Feabhra 28

Go raibh maith agat, a Aileen. Bhí seisiún ag Jackie, fisiteiripeoir Paul leis inniu. Dúirt mé léi go raibh seans ann go mbeadh sé beagán tuirseach. Rinne sí roinnt aclaíochta leis agus nuair a thug sí ar ais chuig an rang é bhí sé traochta, mar sin chuir mé é sa spás suaimhneach lena theidí agus a bhlaincéad agus bhí codladh beag aige. Ghlac sé lón maith agus bhí sé i ndea-ghiúmar ina dhiaidh sin. Tá sé fós ag baint taitnimh as na leabhair i dtaobh ainmnithe. Tá sé ag éirí an-mhaith freisin ag leagan na dtúr de bhloic lena cheann agus tá an cleachtadh atá ar siúl aige sa bhaile le sonrú ar a ghníomhaíochtaí. Tá súil agam go bhfaighidh tú codladh anocht.

Mar a deirim i gcónaí, is féidir leat glaoch a chur orm aon uair ar 087227569,
Fiona

Eispéireas foghlama 7: Ag léiriú comhbhá

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 3

Aoisghrúpa: Leanaí

Suíomh: Sa bhaile, feighlíocht linbh agus rang na naíonán (bunscoil)

Is baintreach fir é Mike agus thug sé cuairt ar scoil a iníne, Saoirse, inniu chun a fháil amach conas a bhí ag éirí léi i rang na naíonán sinsearach. Tá polasaí ag an scoil tuairisc lártéarma a thabhairt do thuismitheoirí i mí Feabhra ag na cruinnithe idir thuismitheoirí agus múinteoirí agus ceann eile i dtreo dheireadh mhí an Mheithimh. Seo an chéad uair a bhuail Mike go pearsanta le múinteoir Shaoirse. Ba í a bhean chéile, Mary a mbíodh an teagmháil go léir aici leis an scoil. Tugann Niamh, feighlí Shaoirse, Saoirse ar scoil gach lá agus bailíonn sí í fad is atá Mike ag obair agus cuireann sí Mike ar an eolas maidir le conas atá ag éirí le Saoirse ar scoil. Tá aithne mhaith aici ar mhúinteoir Shaoirse agus bíonn comhrá neamhfhoirmiúil aici léi go minic, go háirithe ón uair ar thosaigh Mike ag iarraidh uirthi seo a dhéanamh ar a shon. Bhí an scoil an-mhaith ag tacú le Saoirse ó fuair a mamaí bás cúig mhí ó shin. Bhí Iníon Buckley, múinteoir Shaoirse, i dteagmháil gutháin rialta le Mike ó shin i leith. Bhí Mike fós neirbhíseach, ámh, faoina chruinniú.

Chuir Iníon Buckley Mike ar a shuaimhneas láithreach agus chuir in iúl dó go raibh ag éirí an-mhaith le Saoirse. D'imigh sí tríd an gcárta tuairisce leis go sonrach agus d'fhiafraigh sí de cúpla uair an raibh aon cheisteanna aige. Thaispeáin sí samplaí d'obair Shaoirse dó freisin – obair a bhí ar taispeáint ar na ballaí, ina leabhair agus ina fillteán. Thaispeáin sí roinnt grianghraf dó. In dhá cheann de na pictiúir seo bhí Saoirse ag tabhairt aire do bheirt leanaí óga agus í ag súgradh le cara léi. Scríofa in aice leis na grianghraif bhí an fortheideal, *Ná bíodh imní ort, a Lucy. Tabharfaidh mise aire duit.* Mhínigh Iníon Buckley go raibh Saoirse agus a cara ag ligean orthu go raibh mamaí Lucy tinn agus go bhfuair sí bás. D'fhiafraigh sí de Mike conas a bhí ag éirí le Saoirse sa bhaile agus d'inis sé di faoin na rudaí a mbaineann sí taitneamh astu agus na nithe atá dian uirthi, anois sa mhéid go bhfuil Mamaí imithe. Thug Iníon Buckley an cárta tuairisce do Mike le tabhairt abhaile leis agus d'iarr air gloach uirthi nó nóta a sheoladh isteach dá dteastódh uaidh labhairt léi faoi Shaoirse. Dúirt leis go gcoinneodh sí súil ghéar ar Shaoirse agus go nglaofadh sí air i gceann cúpla seachtain chun eolas chun dáta a thabhairt dó. Leag sí béim athuair ar go raibh ag éirí go maith le Saoirse lena foghlaim agus go raibh sí ag déileáil go maith leis an scoil tar éis di a Mamaí a chailliúint.

?

Ábhar Machnaimh: An ndéanaim dóthain machnaimh ar na himeachtaí agus na cúinsí i saol daoine a bhféadfadh tionchar a bheith acu ar fhoghlaim agus ar fhorbairt na leanaí?

Eispéireas foghlama 8: Dan, fear an cheoil**Téama: Cumarsáid, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 3****Aoisghrúpa:** Leanaí óga, mamailínigh agus leanaí**Suíomh:** Sa bhaile agus feighlíocht linbh

Is ceoltóir é Dan. Is breá lena leanaí féin ceol agus chas sé leo sa bhaile ón aois an-óg. Tagann sé anois chuig a suíomh feighlíochta uair sa choicís ar cheann dá laethanta saoire ón obair chun a ghiotár a sheinm agus amhráin a chasadh leis na leanaí. Is breá leo a ghiotár. Teastaíonn uathu a fháil amach cé chomh trom is atá seo, cad as a bhfuil sé déanta, agus cá mhéad sreang atá air. Taispeánann Dan dóibh conas a oibríonn sé. Ceann de na laethanta thug sé leis a dhromaí agus thaispeáin sé drumadóireacht dóibh. Bhain sé úsáid as rithimí urlabhartha chun cuidiú leo an buille a thapáil: *An-nie Jou-bert* (ainmneacha leis na leanaí níos óige) agus *D'ith mé úll is d'ól mé tae* (abairtí leis na leanaí níos sine). Bíonn na leanaí ag tnúth leana chuartheanna. Déanann siad cleachtadh beagnach gach lá ionas gur féidir leo a thaispeáint do Dan cé chomh maith is atá siad ag bualadh bos nuair a fhilleann sé. Roimh an gcéad chuairt eile aige déanann Noleen, an feighlí, agus na leanaí giotáir as dramhábhar. Tá siad an-sceitimíneach a mbanna ceoil a thaispeáint do Dan!

?

Ábhar Machnaimh: Cad iad na cumais speisialta atá ag tuismitheoirí a bhféadfaí fónamh a bhaint astu agus iad seo a roinnt leis na leanaí?

Eispéireas foghlama 9: Níl sé choíche ródhéanach**Téama: Cumarsáid, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 2****Aoisghrúpa: Leanaí****Suíomh: Sa bhaile agus seisiún naíonra**

Nuair a bhí Sonia óg chaill sí roinnt mhaith scoile. Mar thoradh air sin, bhí deacrachtaí léitheoireachta aici agus bhí sé deacair uirthi obair le heolas scríofa. Nuair a sheol naíonra a leanaí nótaí abhaile bhí uirthi iarraidh ar a deirfiúr iad a léamh di. Le caitheamh ama chuir sí aithne ar Maggie, tuismitheoir eile. Chuir Maggie ina lú uirthi dul léi chuig ranganna i seomra na dtuismitheoirí. Bhí creis sa seomra in aice láimhe áit a bhféadfadh mamailíneach Sonia fanacht. Roghnaigh Sonia agus Maggie cúrsa ceardaíochta do thosaitheoirí. Bhí mac ceithre bliana d'aois Sonia thar a bheith sásta í a fheiceáil ag teacht isteach chuig a naíonra. Bhain Sonia taitneamh as an gcúrsa agus bhí sí níos muintíní labhairt le cleachtóir Evan. Ina dhiaidh sin d'fhreastail sí ar chúrsa tuismitheoireachta agus bhraith sí ansin go bhféadfadh sí cur leis óna taithí féin. Mhol an múinteoir a d'eagraigh na cúrsaí di clárú le haghaidh rang litearthachta do dhaoine fásta. Tá an-dul chun cinn ar siúl ag Sonia. Is breá léi go háirithe a bheith ag léamh dá leanaí agus bíonn sí ag tnúth le nótaí a theacht abhaile, agus anois is féidir léi iad a léamh í féin.

?

Ábhar Machnaimh: Cad is féidir liomsa agus le mo chomhghleacaithe a dhéanamh inár suíomh chun cuidiú le tuismitheoirí ina ról mar oideachasóirí a leanaí?

Eispéireas foghlama 10: Daid Bhláithín

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 6**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Sa bhaile agus rang na naíonán (bunscoil)

Tá triúr leanaí ag Joan agus Con sa bhunscoil. Is baill ghníomhacha iad beirt de Chumann na dTuismitheoirí agus freastalaíonn duine díobh ar gach cruinniú. Tá caidrimh mhaithe acu leis na múinteoirí agus leis na tuismitheoirí ó thosaigh a gcéad leanbh ag freastal ar scoil. Tógadh eastát tithíochta sa cheantar áitiúil agus tá an líon leanaí sa scoil méadaithe go mór ó shin. Le déanaí chuidigh Cumann na dTuismitheoirí agus foireann na scoile le lá oscailte a eagrú le haghaidh tuismitheoirí na leanaí nua. D'fhreastail Patrick ar an gcruinniú, a bhfuil iníon aige i rang na naíonán sóisearach. Tá spás súgartha lasmuigh á fhorbairt ag Cumann na dTuismitheoirí a áireoidh limistéar chun plandaí a chur. Mhol Con do na múinteoirí go m'fhéidir go mbeadh suim ag Patrick páirt a ghlacadh i bhforbairt an spáis súgartha lasmuigh. Tugann Patrick aire do na leanaí gach deireadh seachtaine ón uair a scar sé féin agus a bhean chéile. Is tógálaí páirtaimseartha é. Bhí Patrick thar a bheith sásta gur iarradh air agus go háirithe sa mhéid gur chuir an múinteoir féin an cheist air. Bhí a iníon, Bláithín thar a bheith sásta ina thaobh chomh maith. Braitheann Patrick go bhfuil sé ag cur go dearfach le foghlaim agus forbairt a leanaí agus go bhfuil an pobal scoile ag baint sochair as a scileanna.

Thar an gcéad chúpla seachtain eile, d'oibrigh Patrick, an múinteoir ranga, leanaí, agus roinnt tuismitheoirí eile le chéile agus bhí an spás súgartha ullamh i mí an Mheithimh in am don ghrian!

?

Ábhar Machnaimh: An bhfuil bealaí ann ar féidir liom daideanna a mhealladh le bheith níos rannpháirtí i bhfoghlaim agus i bhforbairt a leanaí?

Eispéreas foghlama 11: An dtuigeann tú mo chultúr agus mo thraidisiún?**Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 3****Aoisghrúpa: Mamailínigh****Suíomh: Sa bhaile agus seisiún naíonra**

Is baill den lucht siúil iad Joseph (2 bhliain agus 11 mhí d'aois) agus a theaghlach. Bhog siad isteach sa cheantar le déanaí agus chláraigh Kathleen, máthair Joseph, é le haghaidh dhá mhaidin sa tseachtain sa naíonra áitiúil. Bhuail an bainisteoir, Joan, le Kathleen agus mhínigh di conas a oibríonn an tseirbhís agus thaispeáin di na seomraí éagsúla agus an spás súgartha lasmuigh. D'fhiafraigh Joan de Kathleen céard iad na nithe a thaitníonn agus nach dtaitníonn le Joseph. Mhínigh sí di nach bhfuil mórán ar eolas aici faoi chultúr agus faoi thraidisiún an Lucht Siúil. D'iarr Joan ar Kathleen roinnt a insint di faoina slí bheatha agus faoi thraidisiún an Lucht Siúil atá tábhachtach di siúd. Cuideoidh sé leis an bhfoireann tacú le Joseph má tá roinnt eolais acu ar na nithe seo. D'inis Kathleen do Joan go dtaistealaíonn siad de ghnáth i leantóir le linn mhíonna an tsamhraidh agus go socraíonn siad síos i gceantar amháin don chuid eile den bhliain. Mhínigh sí freisin nach bhfuil formhór an Lucht Siúil chomh fánaíoch agus a bhídís. Dúirt Kathleen gur breá le Joseph ainmnithe, go háirithe capaill agus madraí. D'inis sí do Joan nach dteastaíonn uathí go ndéanfar idirdhealú éagórach ar Joseph toisc go bhfuil sé ina bhall den Lucht Siúil. Tá inní uirthi mar go raibh eispéiris dhiúltacha ag leanaí níos sine i suíomhanna eile.

Agus í ag ullmhú le haghaidh Joseph, agus le cúnaimh ó Kathleen, d'aimsigh Joan roinnt leabhar agus míreanna mearaí a léiríonn saol an Lucht Siúil sa lá atá inniu ann. D'eagraigh sí taispeántais d'ainmhithe a thaitníonn le Joseph ionas go bhféadfadh sé féachaint orthu ar theacht dó chun an naíonra. Dúirt sí leis na leanaí go mbeadh buachaill nua chucu go luath. Cúpla lá ina dhiaidh sin labhair Joan leis na leanaí maidir lena mbailte. Bhain sí úsáid as taispeántais ar na ballaí chun béim a leagan ar roinnt de na pointí a bhí á ndéanamh aici. Sa taispeántas sin bhí pictiúir de bhailte leanaí cosúil le leantóirí, árasáin agus tithe sraithe. Bhain siad úsáid astu seo chun labhairt faoin 'áit ina gcónaímid'. Thug na leanaí isteach grianghraif dá dteaghlaigh agus dá dtithe, agus rinne múnlaí de na tithe sin ag baint úsáide as drámh-ábhair, fabraicí, olann, páipéar maiseach agus cairtchlár. Chuir siad iad seo ar taispeánt in aice a ngrianghraf. I gcaitheamh na laethanta ina dhiaidh sin d'inis siad scéalta dá chéile faoina bpeataí agus a dturais. Bhreathnaigh Joan ar na leanaí le linn a ngníomhaíochtaí agus chinntigh gur cuireadh Joseph san áireamh agus gur thosaigh sé ag cruthú caidreamh le daoine eile. Thug sí tuairisc chun dáta do Kathleen maidir le conas a bhí sé ag socrú isteach.

Ábhar Machnaimh: *Cá mhéad atá ar eolas ag na leanaí agus agamsa faoi theaghlaigh a chéile agus faoin bpobal?*

Eispéireas foghlama 12: Bogadh mór

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 3**Aoisghrúpa:** Leanaí óga**Suíomh:** Sa bhaile agus feighlíocht linbh

Bhí John ina athair a fhanann sa bhaile le sé mhí anuas. Anois tá sé féin agus a pháirtí Bernice ag lorg suímh nua dá leanbh óg, Eimear (bliain amháin d'aois) trí lá in aghaidh na seachtaine, mar go bhfuil John chun filleadh ar an obair go lánaimseartha. Teastaíonn uathu feighlí linbh a fháil mar gur mhaith leo go bhfaigheadh Eimear taithí ar shuíomh eile lasmuigh den bhaile. D'imigh John agus Bernice i dteagmháil leis an oifig áitiúil d'Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte chun liosta a fháil d'fheighlithe linbh sa cheantar. Cuireadh iad ar ghearrliosta agus rinneadh socrúithe le go dtabharfaí cuairt orthu. Chuir gach feighlí linbh síos ar a hoiliúint agus a cáilíochtaí. Bhí oiliúint céadchabhrach ag an triúr acu. Trí mheán an deontais feighlíochta linbh ón gCoiste Cúraim Linbh Contae áitiúil cheannaigh siad réimse bréagán agus trealamh sábháilteachta. Tá rochtain ag gach feighlí linbh ar spás lasmuigh.

Nuair a shroich siad an baile d'imigh John agus Bernice siar ar a nótaí agus d'aontaigh siad gurb é teach Liz an áit is fearr a d'oirfeadh do Eimear. Is bungaló é le rochtain éasca ar an ngairdín agus a lán féir agus spás maith le plandaí a chur ann. Tugann Liz aire do bheirt leanaí eile d'aois réamhscoile agus measann John agus Bernice go bhfuil seo tábhachtach chun cuidiú le hEimear foghlaim conas idirghníomhú le leanaí eile. D'idirghníomhaigh Liz an-mhaith le hEimear, agus bhí an chuma air gur thaitin sí le hEimear. Chuir Liz fáilte roimh John agus Bernice agus chuir iad ar a suaimhneas. Thug sí leabhrán dóibh le heolas mar gheall ar a seirbhís feighlíochta linbh, lena n-áirítear na cineálacha gníomhaíochtaí a eagraíonn sí agus na gnáthaimh a leanann sí leis na leanaí eile. Mhínigh sí dóibh freisin go n-úsáideann sí leabhar nótaí beag gach lá chun taifead a choinneáil ar an soláthar bunúsach cúraim agus ar ghníomhaíochtaí agus ar ghothaí na leanaí agus ar a bhfuil bainte amach acu. Glacann sí grianghraif go rialta agus tugann iad seo do na tuismitheoirí. Bíonn John agus Bernice buíoch as na grianghraif seo mar bhealach le heolas a chomhroinnt. D'iarr siad ar Liz litreacha molta a chur ar fáil ó thuismitheoirí eile. Tar éis na litreacha seo a sheiceáil d'imigh siad i dteagmháil le Liz. I dteannta a chéile líon siad foirm iarratais agus bhí plé eatarthu maidir leis na nithe is maith le Eimear, na riochtaí leighis, ailléirgí agus vacsaínithe aici agus na míreanna compoird agus cluichí is maith léi, chomh maith lena gnáthaimh agus eolas teagmhála ginearálta. Chaith Eimear roinnt ama gach lá le Liz sna seachtainí ina dhiaidh sin. Bhain Liz úsáid as an eolas ó John agus Bernice chun cuidiú le Eimear socrú isteach agus bheith sona ina suíomh nua.

Ábhar machnaimh: Cén t-eolas is cóir dom a fháil ó thuismitheoirí chun cuidiú lena leanaí socrú isteach?

Eispéireas foghlama 13: Athruithe

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 3**Aois:** Leanaí**Suíomh:** Sa bhaile, seisiún naíonra agus rang na naíonán (bunscoil)

Freastalaíonn Simon (beagnach 6 bliana d'aois) ar bhunscoil áitiúil. Thosaigh a thuismitheoirí ag éirí inmíoch faoina iompar nuair a bhí sé tuairim is dhá bhliain go leith d'aois. Bhí deacrachtaí ag Simon díriú isteach ar ghníomhaíochtaí agus iad a chur i gcrích. Labhair siad leis an altra sláinte poiblí. Bhí síse den tuairim nach raibh aon chúis inmí láithreach ann agus mhol sí dóibh Simon a sheoladh chuig réamhscoil an Meán Fómhair dár gcionn. Shocraigh sé isteach go maith. Bhí an cóimheas daoine fásta le leanaí an-mhaith agus sannadh Simon don Oibrí Bunriachtanach, Kelly, a chaith am leis go minic in idirghníomhaíochtaí duine le duine agus chuidigh sí leis súgradh agus idirghníomhú le leanaí eile sa ghrúpa. Chuidigh Kelly tascanna a bhriseadh síos le haghaidh Simon agus thaispeáin dó conas a oibríonn rudaí cúpla uair. Thug sí píosa amháin eolais nó treoir amháin dó ag an uair agus chuidigh leis páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí leis na leanaí eile. Thaitin sé go háirithe le Simon an súgradh le huisce agus bheith ag súgradh lasmuigh. Chuidigh Kelly leis córas cairde a bhunú agus thaitin sé go mór le Rachel bheidh ina cara speisialta ag Simon. Chaith Simon dhá bhliain sa réamhscoil.

Bhí inmí ar thuismitheoirí Simon faoina aistriú chuig an mbunscoil. Bhí sé ar tí dul chuig an scoil áitiúil áit a bhfuil 19 naíonán shóisearacha, naíonán shinsearacha agus leanbh rang a haon sa seomra ranga. Bhuail tuismitheoirí Simon leis an bpríomhoide agus leis an múinteoir sular thosaigh sé ar an scoil agus chuir siad síos ar a gcúiseanna inmí agus ar an gcabhair bhreise a fuair Simon sa réamhscoil. Shocraigh siad bualadh lena chéile arís i lár Dheireadh Fómhair nuair a bheadh seans ag an múinteoir aithne a chur ar Simon. Tar éis an chruinnithe sin atreoraíodh Simon le haghaidh measúnú oideachais. Tar éis an mheasúnaithe, dréachtaíodh Plean Oideachais ar leith dó agus ceapadh cúntóir riachtanas speisialta dó chun cuidiú leis sa seomra ranga ar feadh 10 n-uaire sa tseachtain.

Tá Simon anois sna naíonáin shinsearacha. Caitheann sé am le múinteoir riachtanas speisialta oideachais na scoile ag obair ar scileanna ar leith a chuideoidh leis lena chuid foghlama. Tá tuismitheoirí Simon sásta lena dhul chun cinn agus leis an obair atá ar siúl ag na múinteoirí chun a chinntiú go bhfuiltear ag freastal ar a riachtanais. Faigheann siad aiseolas rialta ón scoil agus labhraíonn siad leis an múinteoir uair gach coicís ar an teileafón chun a fháil amach céard is féidir leo a dhéanamh chun cuidiú le dul chun cinn Simon.

Ábhar machnaimh: Conas is féidir liom feabhas a chur ar an gcaoi a n-oibrím le tuismitheoirí na leanaí le Riachtanais Speisialta Oideachais (RSO) chun go mbeadh na tuismitheoirí níos rannpháirtí i bhfoghlaim agus i bhforbairt a leanaí?

Eispéireas foghlama 14: Bia a thabhairt do na lachain**Téama: Cumarsáid, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 1****Aoisghrúpa:** Leanaí óga**Suíomh:** Sa bhaile

Bhí Leah (13 mhí) agus a Daid ag tabhairt bia do na lachain ar an loch. Phointeáil Leah i dtreo na lachan go fuinniúil. Phointeáil a Daid i dtreo na lachan agus d'aontaigh sé, *Sea, is lachain iadsan Leah agus anois táimid chun bia a thabhairt dóibh.* Phointeáil Leah i dtreo an aráin. Rinne a Daid miongháire léi agus dúirt, *Is maith leat bia a thabhairt dóibh, nach maith Leah?* D'aontaigh Leah. *Kak kak*, ar sise. D'aontaigh a Daid léi. *Deir na lachain 'quack, quack' nach ndeir Leah?* Rinne sé aithris ar rann faoi lachain agus bhuail sí a bosa agus phointeáil go sceitimíneach i dtreo na lachan de réir mar a d'aithris sé an rann.

?

Ábhar Machnaimh: Conas is féidir liom eispéiris laethúla a úsáid chun cuidiú le leanaí tuiscint a fháil ar na nithe ina dtimpeall?

Eispéireas foghlama 17: An Druma Mór**Téama: Cumarsáid, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 6****Aoisghrúpa: Leanaí óga****Suíomh: Sa bhaile**

Bhí Callum (9 mí d'aois) agus a Dhaidí ag suí ar an urlár sa bhaile ag seinm lena chéile. Bhí Callum ag súgradh le roinnt dá bhréagáin ach bhrath Daidí go raibh sé ag éirí bréan. Fuair a Dhaidí stán brioscaí a bhí folamh ón gcistin. Thug sé é do Callum. D'ardaigh Callum é, agus bhog é agus thug faoi dearadh go raibh fuaim laistigh de. Chuardaigh sé foinse na fuaim. Tar éis cúpla nóiméad d'fhéach sé ar a Dhaidí agus lig scread as, ag léiriú gur theastaigh uaidh breathnú isteach sa stán. Bhain Daidí an barr den stán. Rug Callum greim láimhe ar a eochracha bréige. Chuir siad rudaí eile a bhí ina gcóngar isteach sa stán agus ansin bhain amach iad. Labhair Daidí faoina raibh ag tarlú. Tar éis tamaill d'imigh Daidí isteach sa chistin agus rug leis spúnóg adhmaid. Chuir sé an barr ar an stán agus thosaigh á bhualadh leis an spúnóg adhmaid agus thosaigh ag casadh amhráin. Scread Callum agus é ag gáire. Thug Daidí an spúnóg do Callum agus bhuail seisean go láidir ar an druma ag déanamh aithrise ar a Dhaidí. Chas Daidí amhrán de réir mar a bhuail Callum na drumáí. Labhair Daidí le Callum ag cur síos ar a ghníomhartha agus á mholadh as a iarrachtaí. Léirigh Callum chomh sásta agus a bhí sé lena iarrachtaí trí chomhrá, gáire, agus miongháire. Thaispeáin Callum a scileanna nua d'uncaíl Jimmy níos déanaí an lá sin.

Ábhar Machnaimh: Cad iad na scileanna nua is féidir liom a eiseamláiriú do leanaí?

Eispéireas foghlama 20: D'éirigh liom, sheas mé suas!

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aim 4 agus Sprioc foghlama 4**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Sa bhaile, cúram lae lánaimseartha agus páirtaimseartha (creis)

Bhí Daniel (10 mí d'aois) agus foghlaim conas é féin a tharraingt aníos ina sheasamh. Bhí Monica, a Oibrí Bunriachtanach, ag breathnú air ina chongar. Rinne Daniel iarracht cúpla uair é féin a tharraingt aníos ina sheasadh trí bhreith ar bhréagán le rothaí a rollann agus gach uair a rinne sé iarracht greim a bhreith ar an mbréagán sin bhog an bréagán trasna an urláir. Bhí sé ag éirí éadóchasach. Chuir Monica síos ar a raibh á dhéanamh ag Daniel, *Tá tú ag iarraidh seasamh suas i d'aonar, nach bhfuil?* Thathantaigh sí air coinneáil air agus í ag miongháire agus ag insint dó cé chomh maith is a bhí ag éirí leis. *Measaim gur féidir linn cosc a chur ar na rothaí seo ó bheith ag rolladh*, a dúirt sí nuair a thit Daniel athuair. Mhol sí dó triail eile a bhaint as trí léiriú dó nach ndéanfadh an bréagán rolladh an uair seo mar go raibh na rothaí faoi ghlas. Rug Daniel greim ar an mbréagán arís agus tharraing é féin ina sheasamh go mall. Sread sé le háthas nuair a bhí sé ina sheasamh suas. D'athdhearbhaigh Monica a raibh bainte amach aige trí bhualadh bos a dhéanamh, cur síos ar a raibh déanta aige agus tathant ar a comhghleacaí teacht anall agus breathnú ar a raibh bainte amach ag Daniel. D'fheidhmigh a cóngaracht agus a spéis mhór mar thacaí fisiceacha agus mothúchána. Ghlac sí grianghraf i rith an lae de Daniel ina sheasamh agus thaispeáin é dó agus bhain úsáid as chun cur síos ar a éacht. Thaispeáin sí an grianghraf dá dhaid freisin nuair a tháinig sé chun é a bhailiú an tráthnóna sin. Chuir sí é ar taispeáint sa halla leis an dáta scríofa faoina bhun agus cur síos ar iarracht Daniel! Bhreathnaigh mamaí Daniel ar an ngrianghraf an mhaidin dár gcionn nuair a thug sí Daniel isteach, agus labhair sí leis mar gheall ar a raibh bainte amach aige. Rinne siad miongháire lena chéile.

Ábhar Machnaimh: *Conas is féidir liom tacú le leanaí coinneáil orthu le tascanna deacra?*

Eispéireas foghlama 23: Bristí gearra a chaitheamh le linn an gheimhridh!

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 6

Aoisghrúpa: Leanaí óga

Suíomh: Sa bhaile

Bhí mamaí sa bhaile le Aoife (16 mhí d'aois). An geimhreadh a bhí ann. Bhí sí ar tí Aoife a ghléasadh ionas go bhféadfaidís go léir siúl chun na scoile le deirfiúr mhór Aoife, Lorraine. Threoraigh Aoife Mamaí go dtí an áit a bhfaca sí bristíní gearra samhraidh an lá roimhe agus chuir sí in iúl do mhamaí go raibh siad ag teastáil uaithi. Rinne Mamaí iarracht a mhíniú di nach bhfuil bristíní gearra oiriúnach do lá fuar geimhridh. Rinne sí an fhuaim **brrrrr** agus chuimil a bosa chun í féin a théamh. Phointeáil sí i dtreo éadaí níos teo, rinne miongháire agus sméid a ceann, agus mhínigh go mbeidís seo te teolaí do Aoife ar an lá úd. Ansin thug Mamaí an rogha do Aoife geansaí dúghorm agus jions a chaitheamh nó culaith spóirt. Bhreathnaigh Mamaí ar fhreagairt Aoife agus a luaithe is a léirigh sí spéis sa chulaith spóirt dúirt Mamaí: **Ba mhaith leat an chulaith spóirt a chaitheamh inniu, Aoife. Coinneoidh sé tú deas te - ba bhreá liomsa ceann compordach mar seo a bheith agam.** Rinne Aoife miongháire agus d'aontaigh le Mamaí. Nuair a bhí siad lasmuigh, rinne Mamaí na fuaimeanna **brrrr** arís agus chuir síos ar cé chomh fuar is a bhí sé. Rinne Aoife miongháire a d'inis do Mhamaí gur thuig sí.

?

Ábhar Machnaimh: Cad iad na deiseanna is féidir liom a úsáid chun roghanna a thabhairt do leanaí laistigh de theorainneacha réasúnta?

Eispéireas foghlama 27: Go leor boscaí!**Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 1****Aoisghrúpa:** Mamailínigh agus leanaí**Suíomh:** Sa bhaile

Is tuismitheoir singil í Jenna agus bíonn sí sa bhaile lena beirt leanaí, Robert (2½ bliain d'aois) agus Rebecca (5 bliana d'aois). Tá cónaí orthu i gceantar faoi mhíbhuntáiste i lár na cathrach. Ag amanna bíonn sé deacair ar Jenna déileáil leis na leanaí, go háirithe sa mhéid nach bhfuil rochtain ar an ngairdín ón árasán agus go gcaithfear dul ar bhus chuig an bpáirc is cóngaraí. Bhí Pat, an t-oibrí tacaíochta teaghlaigh, ag cuidiú le Jenna páirt a ghlacadh sa súgradh leis na leanaí eile. D'imigh Pat agus an teaghlach chuig an siopa leictreach áitiúil chun boscaí folmha éagsúla a fháil. D'imir Jenna agus na leanaí eile lena chéile chun na boscaí seo a thiontú ina ngaráistí agus ina gcoimpléisc d'árasáin. Chuir Pat péinteanna, glioscarnach agus gliú ar fáil agus d'oibrigh an teaghlach go léir lena chéile go sona sa chistin ag beartú cé dhéanfadh an chéad ní eile. Ar scoil phéinteáil Rebecca pictiúir, a thug sí abhaile chun an t-árasán a mhaisiú. Chuidigh Jenna le Robert rampa a dhéanamh dá charr chun dul isteach sa gharáiste. Níos déanaí i rith na seachtaine d'imigh Jenna, Robert agus Rebecca ar shiúlóid agus chuir a ngaráistí agus a n-árasáin i gcomparáid leis na cinn ina gceantar. Bhí spraoi acu ag siúl agus ag moladh nithe a d'fhéadfaidís a chur lena n-árasáin chairtchláir.

Ábhar Machnaimh: Cad iad na hacmhainní agus na hábhair is féidir liom a fháil i mo phobal chun feabhas a chur ar an timpeallacht foghlama le haghaidh mo leanaí?

Eispéireas foghlama 32: Súgradh le huisce

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 1**Aoisghrúpa:** Leanaí óga**Suíomh:** Sa bhaile

Chuir a mamaí Alisha (8 mí d'aois) ar thuáille in aice lena col ceathrar Leah (10 mí d'aois) ionas go bhféadfaidís beirt a lámha a chur i mbáisín d'uisce patuar. Shuigh Mamaí ar an urlár agus rinne eiseamláiriú ar a lámha féin a chur isteach san uisce agus iad a thógáil amach. Tharla bolgáin de bharr ghluaiseacht a lámh san uisce. Bhreathnaigh Leah go cúramach agus rinne aithris ar a gníomhartha ach bhí drogall ar Alisha páirt a ghlacadh. Chuir Mamaí síos ar a raibh ar siúl aici agus rinne teagmháil súl le Alisha. Mhínigh sí: *Féach Alisha, tá Mamaí agus Leah ag cur a lámh isteach san uisce agus á mbaint amach arís. Is féidir leatsa é a dhéanamh freisin. Féach tá mé ag cur mo lámh ar lámha Leah san uisce deas te. Is féidir leatsa é a dhéanamh freisin!* Thóg Mamaí lámh Alisha go bog agus chuir an lámh san uisce. Bhreathnaigh sí ar chomharthaíocht choirp Alisha, a bhí dearfach ag an bpointe seo, agus lean ar aghaidh lena cur síos tuairisciúil ar ghníomhartha agus ar mhothúcháin na gcailíní ag baint úsáide as a n-ainmneacha go rialta. A luaithe is a thug sí faoi deara nach raibh spéis ag na cailíní sa súgradh seo a thuilleadh mhol sí gníomhaíocht eile.

Ábhar Machnaimh: *Conas is féidir liom cuidiú le leanaí gníomhaíochtaí nua a thriail go féinmhuíneach?*

Eispéireas foghlama 34: An dinnéar a ullmhú le Mamó**Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 2****Aoisghrúpa:** Leanaí óga**Suíomh:** Sa bhaile

Tugann Mamó aire dá beirt gariníonacha Abi agus Ava (17 mí) dhá lá in aghaidh na seachtaine. Breathnaíonn na cailíní go minic ar Mhamó sa chistin agus í ag déanamh an dinnéir. Labhraíonn Mamó leo faoina bhfuil ar siúl aici. Lá amháin thug sí roinnt potaí, friochtán, spúnóg, cairéad agus prátaí amach sa ghairdín ionas go bhféadfadh na cailíní a bheith ag súgradh lena chéile. Rinne sí eiseamláiriú ar an dinnéar a dhéanamh, ag corraí na bprátaí agus na gcairéad sa phota. Labhair Mamó leis na cailíní faoi dhinnéar a dhéanamh do Mhamá nuair a thiofadh sí abhaile ón obair. Chinntigh Mamó go raibh dóthain ábhar ann agus uaireanta rinne cur síos ar a raibh na cailíní ag déanamh. Bhreathnaigh sí de réir mar a bhí siad ag éirí níos gafa leis an ngníomhaíocht, ag corraí na nglasraí sna potaí agus bia á thabhairt aici do theidí. Níos déanaí chuidigh na cailíní léi na prátaí a ní sa doirteal fad is a bhí an dinnéar á ullmhú aici.

?

Ábhar Machnaimh: *Cad is féidir liom a dhéanamh chun na leanaí a spreagadh le bheith ag idirghníomhú lena chéile le linn an tsúgartha?*

Eispéireas foghlama 41: Gnáthaimh spráíúla

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 1**Aoisghrúpa:** Leanaí óga**Suíomh:** Sa bhaile agus feighlíocht linbh

Ta caidreamh speisialta ag Charlie (10 mí d'aois) lena dhaidí, Luca. Le linn a ghnáthamh cúraim bíonn Daidí ag idirghníomhú agus ag súgradh leis. Is breá le Charlie nuair a labhraíonn agus nuair a imríonn Daidí *Chuaigh an muicín seo* lena bharraicíní agus é ag athrú a chluídín. Is breá leis freisin *píceáil* a imirt agus téann Daidí i bhfolach taobh thiar den doras agus preabann a cheann isteach agus amach, rud a chuireann gliondar ar Charlie. Chomh maith leis sin is maith le Charlie nuair a ligeann Daidí air gur eitleán an spúnóg agus é ag tabhairt bia dó. Ceann de na rudaí is ansa le Charlie ná nuair a bheireann Daidí é thuas san aer ag ligean air gur eitleán é Charlie. Déanann Linda, an feighlí linbh, idirghníomhú go spráíúil le Charlie freisin. D'inis Luca do Linda faoi na cluichí a imríonn sé le Charlie sa bhaile, agus cuidíonn sé seo an t-aistriú ón mbaile go dtí a teach a bheith ina eispéireas taitneamh do Charlie. Diaidh ar ndiaidh tugann Linda isteach cluichí nua agus gnáthaimh spráíúla eile agus insíonn sí do Luca faoi na gnáthaimh nua seo nuair a bhailíonn sé Charlie sa tráthnóna.

?

Ábhar Machnaimh: An bhfuil fhios agam cad iad na gnáthaimh spráíúla a imríonn na leanaí sa bhaile, agus conas is féidir liom úsáid a bhaint astu chun go mbeadh an t-aistriú idir na suíomhanna seo níos éasca?

Eispéireas foghlama 53: Aithne a chur ort

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 2**Aoisghrúpa:** Leanaí óga**Suíomh:** Sa bhaile

Bhí Meagan (5 mhí d'aois) ag luí in aice col ceathrar léi, Doireann (8 mí). Bhí an bheirt acu ar an mata agus a lán bréagán ceangailte leis an mata sin, amhail scátháin, ábhair chraptha, flapáí fabraice, agus ainmhithe ag crochadh. Léirigh Meagan do Dhoireann go raibh sí ag baint taitnimh as a bheith ina comhluadar. Shín sí amach a lámh agus chuir a méar ar chos Dhoireann. Rinne an bheirt miongháire agus thosaigh ag cur a n-áthas in iúl. Thaispeáin Niamh gnéithe éagsúla an mhata do na cailíní. Luigh sí in aice na beirte agus bhrúigh cnaipí chun fuaimeanna ainmhithe a chlos. Spreag sí na cailíní le hábhair éagsúla a bhrath. Rug sí greim ar a lámha chun cuidiú leo na crothla a úsáid. Nuair ba léir go raibh spéis caillte ag na cailíní sna nithe sin thosaigh sí ag casadh amhráin dóibh *Cuimil do bhosa* ag baint úsáide as gníomhaíochtaí leis an mbeirt. Chuir na cailíní in iúl di gur thaitin go mór leo an chuimilt óna méar ar bhosa a lámh de réir mar a bhí an t-amhrán á chasadh aici. Shín Doireann amach a lámh cúpla uair ag iarraidh go ndéanfaí arís agus arís eile é. Tar éis an amhráin shín Niamh a méar i dtreo éadaí agus codanna an choirp ag cur síos orthu. *Tá stocaí bána ar Dhoireann, tá stocaí gorma ar Meagan. Tá Doireann ag cur a láimhe go deas séimh ar mhéara Meagan. An dtaitníonn sin leat Meagan? Measaim go dtaitníonn.* Agus mar sin de leis an Taiscéalaíocht.

?

Ábhar Machnaimh: Conas is féidir liom cuidiú leis na leanaí idirghníomhú lena chéile agus tuilleadh a fhoghlaim faoina chéile trí mheán an tsúgartha?